

HŘBITOVY V HRANICÍCH A DRAHOTUŠÍCH PRŮVODCE

Hranice, Město Hranice, 2006, 156 s., 40 s. fotografií

Sličná knížka o hranických hřbitovech je uvedena kapitolou o pohřbívání a hřbitovech obecně, zejména se ale věnuje historii hranického městského hřbitova. Vznik a první staletí existence hřbitova se opírají o již publikované práce. Je třeba ovšem podotknout, že otištěné zmínky o hřbitovu z pramenů z 16. a 17. století není snadné skloubit ve smysluplný celek. Není jasné, kde vlastně ležel bratrský hřbitov a kde častokrát zmiňovaný „nový krchov“. Téma by si zasloužilo zvláštní výzkum – jak praví oblíbená recenzentská floskule. Objevné jsou ovšem údaje o hranickém hřbitově a hřbitovnictví z 19. a 20. století. Také kapitola o hranickém literátském bratrstvu opatřujícím mj. pohřby svých členů zpěvem, je důležitým upozorněním na unikátní hranický jev – renesanční bratrstvo, které přežilo až do 20. století.

Dál se pak kniha dělí do oddílů pojednávajících o jednotlivých hranických pohřebištích. Vlastně jde o tři hřbitovy hranické (městský, židovský a u Kostelíčka) a jeden drahotušský. Hřbitov vzdálenějšího Středolesí, které je ale s Hranicemi spojeno administrativně stejně jako Drahotuše, nebyl kupodivu zařazen. Ještě víc překvapí, že nenajdeme ani zmínku o vojenském hřbitově, který až do roku 1957 existoval v areálu hranické vojenské akademie. Pojednání o hřbitovech jsou pojata dvěma dost rozdílnými způsoby. Text o židovském hřbitově se věnuje hřbitovu jako celku, všímá si jeho historie, snaží se přinést (pokud to stav poznání umožňuje) obecnější charakteristiku dochovaných náhrobků. Studie o křesťanských hřbitovech naopak tento pohled nechávají víceméně stranou a vnímají hřbitov především jako katalog významných osobností. Ty jsou seřazeny podle svých povolání (o zařazení do soupisu většinou rozhoduje titul před jménem či uvedená profese) a těm nejzajímavějším jsou věnovány medailonky. Obojí přístup má svou logiku, ale ideální by bylo obojí aplikovat současně.

O významných mrtvých na židovském hřbitově se mnoho nedozvíme, přičemž je jasné, že v tomto případě je to způsobeno především celkově hubenými znalostmi, které o hranické židovské komunitě máme. U křesťanských hřbitovů v úvodu vždy najdeme něco o dějinách hřbitova, ale základní informace o tom, který dochovaný náhrobek je nejstarší či co lze dnes vyčíst z dnešního rozmístění náhrobků, chybí. Nemluvě o tom, že žádná pozornost není věnována náhrobkům jako uměleckým objektům, což je těžko pochopitelné (a fotografická příloha to nemůže nahradit). Místo *průvodce* (což je podtitul knihy), který má čtenáře provést po hřbitově, jde spíše o místní *kdo byl kdo*. Shromažďování informací o významnějších jednotlivcích je náročné a určitě záslužné, jen je otázkou, zda by výsledkem neměl být spíše biografický slovník, v němž bude hlavním kritériem společenský význam zesnulého a ne fakt, že leží na tom či jiném hřbitově.

Hřbitov, na kterém se pohřbívá, je živým organismem, neustále jsou některé hroby rušeny, náhrobky nahrazovány či měněny. Při vynaložení velkého úsilí lze díky existujícím hřbitovním knihám vytvořit pro 19. a 20. století jakousi chronologickou mapu hřbitova, zjistit i to, kde odpočívají či odpočívali mrtví, jejichž jména už na hrobech nenajdeme. Kapitoly o hranickém městském a kostelíčkovém hřbitově občas zmiňují nějakou takovou informaci, ale jde jen o pár izolovaných údajů, jež vyvolávají otázku, proč tímto směrem nebylo postupováno dále.

V knížce zkrátka najdeme v ní mnoho zajímavého, ale téma nabízelo větší možnosti. Ať už se na hřbitov díváme hlavně jako na galerii sochařských děl, nebo na seznam (ne)významných lokálních osobností.